Přílohy

Příloha č. 1, Informovaný souhlas

Informovaný souhlas s poskytnutím rozhovoru a dalších informací pro výzkum na téma:

Předškolní vzdělávání dítěte s odlišným mateřským jazykem

Výzkum je realizován v rámci diplomové práce na katedře pedagogiky Univerzity Karlovy.

Řešitelka: Bc. Nikol Topičová, studentka II. ročníku sociální pedagogiky, FFUK

Prohlášení:

Souhlasím s nahráváním rozhovoru a s poskytnutím informací, které se týkají uvedeného tématu.

Rozumím tomu, že moje účast ve výzkumu je dobrovolná a že mohu rozhovor nebo spolupráci kdykoli ukončit.

Rozumím tomu, že nemusím odpovídat na otázky, které by byly pro mě nepříjemné.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, že nahrávky budou po přepsání rozhovoru smazány.

Byl/a jsem seznámen/a s tím, jakým způsobem bude při zpracování dat a zveřejnění výsledků výzkumu zajištěna anonymita, která znemožní identifikaci mé osoby.

Souhlasím s tím, aby anonymizované úryvky z rozhovoru byly součástí publikovaných výsledků výzkumu.

Jméno a příjmení:

Datum a podpis:

Příloha č. 2, Cíl výzkumu a výzkumné otázky – učitel MŠ

Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Předškolní vzdělávání dítěte s odlišným mateřským jazykem

Téma DP: Předškolní vzdělávání dítěte s odlišným mateřským jazykem

Jméno: Nikol Topičová

Obor: Sociální pedagogika, FFUK

Cíl výzkumu:

Analyzování přístupů pedagogů mateřských a základních škol ke vzdělávání dětí/žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ) a jejich následné porovnání.

Výzkumné otázky:

Jakým způsobem nahlížejí pedagogové mateřských škol (MŠ) a základních škol (ZŠ) na vzdělávání dětí s OMJ? Jak mohou pedagogové pomoci ve vzdělávání dětem, které neovládají vyučovací jazyk? Co považují tito pedagogové za významné v inkluzi dětí s OMJ?

Dílčí cíle:

S čím se děti s OMJ nejvíce potýkají po příchodu do českých škol?

Jak pedagogové facilitují inkluzi dětí a žáků s OMJ?

Která podpůrná opatření a metodická doporučení považují pedagogové za významná ve vzdělávání dětí s OMJ a která využívají ve své praxi?

Výzkumné metody:

Kvalitativní výzkum, metoda polostrukturovaného rozhovoru s pedagogy MŠ a ZŠ.

Nástin realizace:

V úvodu polostrukturovaného rozhovoru dostanou respondenti otázky zjišťující jejich věk, pohlaví, vzdělání, délku a druh praxe, zkušenosti s dětmi s OMJ.

Následovat budou **otázky cílící na výzkum**:

1. Se kterými problémy se podle Vašeho názoru děti/žáci s OMJ nejvíce potýkají po nástupu do českých škol (MŠ, ZŠ)?
2. Ve kterých oblastech vzdělávání pozorujete u dětí s OMJ největší potíže?
3. Která podpůrná opatření považujete za smysluplná? Využíváte je?
4. Které postupy a metody se Vám osvědčily jako funkční při podpoře vzdělávání dětí s OMJ?
5. Jakými způsoby se snažíte dítěti s OMJ usnadnit začlenění do kolektivu dětí?
6. Jakou roli hrají podle Vás v inkluzi dítěte s OMJ rodiče?
7. Věnuje Vaše MŠ dětem s OMJ zvláštní pozornost? V jakém smyslu?

8. Kdo/co podle Vašeho názoru hraje v inkluzi dítěte s OMJ zásadní roli?
9. Jakým dalším způsobem by se dala inkluze dětem s OMJ usnadnit?
10. Která opatření by Vám osobně pomohla při práci s dětmi s OMJ?
11. Jaký význam má podle Vašeho názoru předškolní vzdělávání u dětí s OMJ?
12. Jakým způsobem rozvíjíte a podporujete předškolní přípravu u dětí s OMJ? Vnímáte zásadní rozdíly v poskytování této přípravy dětem s OMJ v porovnání s ostatními dětmi? Které?

Příloha č. 3, Cíl výzkumu a výzkumné otázky – učitel ZŠ

Cíl výzkumu a výzkumné otázky

Předškolní vzdělávání dítěte s odlišným mateřským jazykem

Téma DP:

Předškolní vzdělávání dítěte s odlišným mateřským jazykem

Jméno: Nikol Topičová

Obor: Sociální pedagogika, FFUK

Cíl výzkumu:

Analyzování přístupů pedagogů mateřských a základních škol ke vzdělávání dětí/žáků s odlišným mateřským jazykem (OMJ) a jejich následné porovnání.

Výzkumné otázky:

Jakým způsobem nahlížejí pedagogové mateřských škol (MŠ) a základních škol (ZŠ) na vzdělávání dětí s OMJ? Jak mohou pedagogové pomoci ve vzdělávání dětem, které neovládají vyučovací jazyk? Co považují tito pedagogové za významné v inkluzi dětí s OMJ?

Dílčí cíle:

S čím se děti s OMJ nejvíce potýkají po příchodu do českých škol?

Jak pedagogové facilitují inkluzi žáků s OMJ?

Která podpůrná opatření a metodická doporučení považují pedagogové za významná ve vzdělávání dětí s OMJ a která využívají ve své praxi?

Výzkumné metody:

Kvalitativní výzkum, metoda polostrukturovaného rozhovoru s pedagogy MŠ a ZŠ.

Nástin realizace:

V úvodu polostrukturovaného rozhovoru dostanou participanti otázky zjišťující jejich věk, pohlaví, vzdělání, délku a druh praxe, zkušenosti s dětmi s OMJ.

Následovat budou **otázky cílící na výzkum**:

1. Se kterými problémy se podle Vašeho názoru žáci s OMJ nejvíce potýkají po nástupu do základních škol?
2. Ve kterých oblastech vzdělávání (předmětech výuky) pozorujete u žáků s OMJ největší potíže?
3. Která podpůrná opatření považujete za smysluplná? Využíváte je?
4. Které postupy a metody se Vám osvědčily jako funkční při podpoře vzdělávání žáků s OMJ?
5. Jakými způsoby se snažíte žákovi s OMJ usnadnit začlenění do kolektivu dětí?
6. Jakou roli hrají podle Vás v inkluzi žáka s OMJ rodiče?

7. Věnuje Vaše ZŠ žákům s OMJ zvláštní pozornost? V jakém smyslu?
8. Kdo/co podle Vašeho názoru hraje v inkluzi žáka s OMJ zásadní roli?
9. Jakým dalším způsobem by se dala inkluze žákům s OMJ usnadnit?
10. Která opatření by Vám osobně pomohla při práci s žáky s OMJ?
11. Jaký význam má podle Vašeho názoru předškolní vzdělávání u žáků s OMJ?
12. Jaký sledujete rozdíl mezi žáky s OMJ, kteří prošli alespoň jedním rokem předškolního vzdělávání a dětmi nastupujícími na ZŠ bez této zkušenosti?
13. Na co by se měla MŠ zaměřit v předškolní přípravě žáků s OMJ, aby těmto dětem usnadnila přestup na základní školu?

Příloha č. 4, Záznam rozhovoru s respondentem MS5

Rozhovor č. 5

MS5

Věk: 26 let

Kvalifikace:

VŠ – sociální pedagogika, specializace výchovné poradenství, SPgŠ – předškolní a mimoškolní pedagogika

Praxe s dětmi s OMJ:

V MŠ pracuje 6 let, z toho 5 let s dětmi s OMJ, vede kurz češtiny jako druhého jazyka a zajímá se o děti s OMJ z vlastní iniciativy, komunikuje s nezikovkami, atd.

Zhruba počet dětí s OMJ: 10

NT: Dobrý den, můžete mi, prosím, popsat, se kterými problémy se podle Vašeho názoru potýkají děti s OMJ po nástupu do českých mateřských škol?

MS5: Já si myslím, že ten největší problém je určitě jazyková bariéra a s tím potom souvisí další. A podle mne ta jazyková bariéra znesnadňuje těm dětem navázání nějakých přátelských vztahů s ostatními, jako s česky mluvícími dětmi, to znamená, že mnohdy mají problém zapojit se do hry, hrají si samy a nemyslím si vždycky, že by to tak chtěly. Někteří samozřejmě jsou introverti a chtějí si hrát sami, ale i ti, co jsou extroverti a mají jazykovou bariéru, tak musí tady být sami. Takže problém je ta samostatná volná hra. Potom další problém je, myslím si, nemožnost vyřešit adekvátně nějakou problémovou situaci. Takže když někdo tomu dítěti ubližuje nebo mu neustále bere hračky nebo třeba na zahradě mu bere vozidlo, tak to dítě to nemá jak vyřešit. Nemůže to nějak „vyhádat“ nebo vykomunikovat s tím dítětem, ale nemůže ani za mnou přijít a říct mi, co se stalo. Takže vlastně nemá hračku, nemá nic, a musí odejít, vzít si něco jiného. Takže teda nemožnost vyjednávat kompromis, potom je pro něj problém, že nemůže zažít úspěch při komunikaci s učitelkou. Přitom by třeba k tomu tématu rádo řeklo, co zažilo, co vidělo nebo co ví, ale nemůže, takže mu chybí úspěch tady z tohoto. Dál myslím, že je problém, aby mohli nějak adekvátně vyjadřovat a projevovat nějaké svoje osobnostní rysy, a potom samozřejmě velký problém je neudržení pozornosti a soustředěnosti, a to nejen, že vyrušuje mě, o to by zase ani tak nešlo, ale myslím si, že ta pozornost a soustředěnost, že to je taky nějaká schopnost vnímání a to se taky musí naučit, než půjdou do školy. A když se to nenaučí tady, dávat ten pozor, sedět a soustředěně poslouchat, ne dlouhou dobu, stačí chvilku, tak to potom může uškodit i ve škole. Tak to si myslím, že je taky problém.

NT: A s tím možná souvisí i to, že narušují pozornost a soustředění ostatních dětí v kolektivu.

MS5: Jasně, já to chápu, protože když nevíte, o čem se mluví a nerozumíte tomu, tak je jasné, že nedáváte pozor, to ani nejde.

NT: Ve kterých oblastech vzdělávání pozorujete u dětí s OMJ největší potíže?

MS5: Tak já myslím, že nejvíce se týká oblasti Dítě a jeho psychika a tam patří vlastně Jazyk a řeč. Já asi nemusím vyjmenovávat ty konkrétní očekávané výstupy, to snad není nutné.

NT: Ne, to určitě není zapotřebí, nejsme u zkoušky.

MS5: No a myslím si, že potom s tím souvisí ty další oblasti, které se týkají vnímání, poznávacích schopností, protože všechno se to odvíjí od té řeči.

NT: Která podpůrná opatření považujete za smysluplná? A která využíváte ve Vaší škole?

MS5: My v naší MŠ využíváme všechno, o čem víme. O čem nevíme, tak to samozřejmě nevyužíváme. No, ale co my tady máme, tak máme tady dvojjazyčného asistenta, který nám tady pomáhá, je to paní asistentka, která je tady dlouho, a ona je původem Ukrajinka, takže jsme ji vlastně vzali i na pozici dvojjazyčného asistenta. Má to na půl úvazek a na půl úvazek je normální asistentka. No, dál tady vedu kurz češtiny, který vedu 5 let, a moje kolegyně taky, a právě jsme mohly děti rozdělit, že já vedu ty starší, ty co umí trochu česky, a kolegyně má úplně ty nejmladší, bez znalosti českého jazyka. A není to úplně podle věku, já mám třeba mladší holčičku než ona, je to rozdělené podle jazykové úrovně, co kdo se potřebuje naučit.

NT: Mohu se zeptat k tomu kurzu, jakou má časovou dotaci?

MS5: Je to 1× týdně, 45 minut. Nejedná se celou dobu o pouhou vzdělávací činnost, ale také sportujeme, aby si vždycky děti odpočinuly chvilku. Dál ještě spolupracujeme s neziskovými organizacemi, to zajišťuji konkrétně já, spolupracujeme s Metou nebo s InBází na různých projektech. Tam mají také různé metodiky v té Metě, takže s nima komunikuju a oni mi nabízí materiály, které mají. Nebo jsme s nima i tvořili příručku pro začlenění a podporu dětí s OMJ u nás ve školce. To znamená, že já jsem jim napsala body, které tady děláme, potom jsme to konzultovali s tou metodičkou a potom s dalšími paní učitelkami, které se do toho projektu zapojily, tak jsme se hodně scházeli v Metě a potom oni dotvořili ten můj původní seznam bodů, co my tady děláme, dotvořili, co by tam ještě mohlo být, a nabídli nám další materiály. A ta příručka, to není jako příručka obsáhlá, je to takový manuál, který má 3 strany, a je tam napsané bod po bodu, co máte jako udělat, aby se postupovalo správně a to dítě se začlenilo. On ještě potřebuje ten dokument projít nějakýma úpravama od grafika a potom ho naleznete na stránkách naší školy. Já si myslím, že se to v těch školkách moc neliší, protože ty školky fungujou stejně, takže je to takové univerzální.

NT: Tak to je určitě moc užitečný počin i pro ostatní předškolní pedagogy. Zeptám se ještě, jestli například využíváte ve Vaší MŠ služeb tlumočníka?

MS5: Ne, to rozhodně ne, zatím jsme nepotřebovali ani využít.

NT: A překladatele?

MS5: Na překlady jo, to si hledám já sama na inkluzivní škole a využívám mustry, a když jsem potřebovala něco přeložit, tak jsem psala do Národního pedagogického institutu. Tam je také právě také taková matodička pro práci s dětmi s OMJ a ta je skvělá, protože ta mi to zprostředkovala. A dál ještě teda, jaké podpůrné opatření tady máme, tak to se týká úpravy prostředí, samozřejmě prostředí třídy, aby bylo inkluzivní, tak můžete tady ve třídě vidět obrázky pro děti OMJ, tam je cesta do školy, tam dáváme piktogramy, vždycky tam děti uvidí téma, které tady probíráme, potom tam máme obrázkový režim dne a chybí tam jenom jedno políčko na řízenou činnost, vidíte to tam?

NT: Ano, ano, vidím.

MS5: Potom samozřejmě pravidla třídy a minulý rok jsem ještě fotila obrázky a dávala je na bedýnky, vidíte, na hračky, protože děti, když přijdou, tak oni se třeba často i stydí cokoliv si vzít nebo otevřít a tady opravdu vidí na obrázku, že tam jsou hračky pro děti, můžou si to vzít, a v září, když řeknu, že uklízíme, tak ví, kam to má uklidit, puzzlíky, lego, dopravní prostředky. Dále dělám nástěnku pro rodiče – cizince, kde upravuju různé materiály, dávám tam teda materiály nebo nejenom materiály o chodu naší školky, o organizačním chodu, nebo když jsou nějaké prázdniny, tak to tam napíšu, že bude školka zavřená, tak aby ty děti nepřivedli, nebo že jedeme na výlet a tak.

NT: A v jakém jazyce to tam píšete? V češtině asi ne?

MS5: Ne, to je všechno na té inkluzivní škole, tam už jsou ty mustry.

NT: Takže to tam připravíte ve všech rodných jazycích dětí – cizinců, které máte ve třídě?

MS5: Jo, jo, tam už je to všechno přeložené do různých jazyků. Nástěnka je dole v šatně a jsou tam různé informace. A dávám tam i všechny akce pro rodiče dětí cizinců, které pořádá třeba InBáze, třeba mají fotografickou procházku nebo komunikační kroužky, kde se mohou pobavit s českýma rodičema, nebo teď jsem tam dávala procházky Prahou komentované pro cizince nebo možnost přihlásit se na Kurz nespisovné češtiny, víte, a všechny materiály, které nám dává -jméno referenta- (referent pro národnostní menšiny a integraci cizinců), tak to jim tam dávám. Potom dál, jaké máme podpůrné opatření, tak to je to, že pracujeme s metodikami. To hlavně pročítám já a ta moje kolegyně, protože mě to zajímá, hlavně z vlastní iniciativy. Tady jsem Vám donesla nějaké na ukázku, jak děláme rozhovor a s čím vším pracujeme, a potom dál samozřejmě patří mezi ty podpůrné opatření úprava vlastního slovního projevu, jako učitelky, názornost anebo vytváření Plánu pedagogické podpory, to píšeme pro všechny děti s OMJ a podle toho postupujeme.

NT: Je toho opravdu mnoho. Mohu se Vás zeptat na postupy a metody, které se Vám osvědčily jako funkční při podpoře vzdělávání dětí s OMJ?

MS5: Prostřednictvím individuální práce, začleněním dítěte do kolektivu nebo často volím pro děti v rámci řízené činnosti úkoly na stanovištích, s tím mi taky vzniká prostor, jak s tím dítětem pracovat o samotě, víte, když tady třeba ta paní asistentka není. Tak udělám stanoviště a procházím a můžu pomáhat i jemu a procházet to s ním a nějak to facilitovat.

NT: A jakými konkrétními způsoby se snažíte dětem s OMJ usnadnit začlenění do kolektivu?

MS5: Nejprve dítě s OMJ dostává v rámci úkolů nějaké pasivní úkoly, jako třeba že něco podržet nebo zazvonit na zvoneček, něco, u čeho nemusí mluvit, je to jednoduché, že já mu ukážu, teď to udělej a ono to teď udělá. Dál určitě je to můj empatický přístup, jako že mám radost z toho, že umí i jiný jazyk, že nám představí i tu svoji zemi, že umí něco jiného. Potom sem samozřejmě patří pochvala, i před dětmi. Potom práce ve skupině, aby mělo možnost se zapojit do práce ve skupině. Taky potom mu můžu pomoct se začleněním do kolektivu, že motivuju děti, aby hrály hry, kde nemusí mluvit, víte? Že třeba jsou to nějaké postřehové hry nebo na rychlost, tam dítě nemusí mluvit, ale zažije ten úspěch, bude tam dobré a ostatní to uvidí a budou si ho také vážit.

NT: Jakou roli hrají podle Vás v inkluzi dítěte s OMJ rodiče?

MS5: Tak já bych začala tím, že je to určitě smysl, s jakým mluví o mateřské škole doma, jak se vyjadřují, jestli ta učitelka, jestli ji vnímají pozitivně, nebo negativně, a jak o ní doma mluví,

a taky se na tom určitě podepíše to, co celkově vědí o systému vzdělávání v České republice. Potom si myslím, že ovlivňuje i to, jak mají sami zájem získávat ty informace, protože oni se nemohou spolehnout na to, že já jim tady budu překládat veškeré informace, to zase jako ne, já jim mohu přeložit něco, na co já mám kapacitu, ale oni taky musí být ti iniciátoři, kteří se sami snaží. Takže to ovlivňuje to, jestli oni sami mají zájem a jestli si zjišťují, jestli mají nějaké úkoly ty děti. Když já dole napíšu na nástěnku, přineste ovoce, přineste batoh, přineste lahev s vodou, tak jestli se oni snaží a udělají to, protože když to neudělají, tak to dítě může být často samo, které to nemá a je jiné. Takže oni také musí mít sami zájem na tom. Ale to si jinak myslím, že je to podobné jako u českých rodičů, že jsou i takoví, kteří na to kašlou. Takže jsem nepřišla na žádnou zásadní otázku, která by se týkala pouze rodičů s OMJ.

NT: A jakým způsobem u Vás pobíhají konzultace s rodiči? Jak se dorozumíváte s rodiči – cizinci?

MS5: Mně naštěstí jako vždycky rozumí, je to jakž takž, ale vždycky se domluvíme, není to nějaká krásná gramatika, ale co potřebujeme, to si řekneme. Jednou jsem měla Vietnamce, který vůbec nerozuměl, a tomu jsem domů psala lístečky a on si je nechal přeložit. Napsala jsem mu vždy to, co si konkrétně představuji, jako v bodech, a chtěla jsem, ať on si to přeloží sám. To ještě bylo ten první rok, kdy jsem neznala všechny ty organizace, tak jsem nevěděla a psala jsem heslovitě lístečky. A přeložili si to, protože když jsem třeba psala seznam, co mají přinést, tak jsem potom viděla ten lísteček, měl ho úplně zmuchlaný, ale viděla jsem, že to tam měl vietnamsky.

NT: Děkuji, to je zajímavé. Můžete mi říct k další otázce, jestli věnuje Vaše MŠ dětem s OMJ zvláštní pozornost? V jakém smyslu?

MS5: Jsou to vlastně všechny předchozí otázky, v nich jsem vlastně odpověděla. A pak mě napadlo ještě přece jen něco. To, v čem my věnujeme zvláštní pozornost, tak je určitě jednotné vnímání inkluze, všechny učitelky jsou zajedno, žádná s tím nemá problém s těmi dětmi s OMJ, protože některá paní učitelka určitě může mít jako nějaký vnitřní odstup, že ji to jako nezajímá, že jich je tady moc, ať se starají sami, a tak. Takže u nás to tak naštěstí není, a i spolupracujeme s učitelkama navzájem a třeba i na poradě si dáváme konzultace zvlášť k dětem s OMJ, takže pozitivní přístup od všech, samozřejmě i podpora ze strany vedení. Paní ředitelka je jako moc ráda, když děláme takovéto aktivity navíc, když spolupracujeme s neziskovkama, a nedělá nám tady problém zvát i různé interkulturní pracovníky k sobě na praxi. Protože spolupracuju s InBází, oni ke mně chodí na praxi a jsou to interkulturní pracovníci a dvojjazyční asistenti a ti mně taky zase dávají další nápady a tipy. Takže minulý rok jsem jich tady měla asi 6 za celý rok a teď mi tady také dokončil jeden pán z Běloruska, interkulturní pracovník, praxi. Takže každý mi zase řekne další nápady, takže to nás taky hodně obohacuje. Tak a poslední k této otázce, co mne napadá, je vlastní iniciativa učitele. Kdybych já ji neměla nebo ta moje kolegyně, tak to prostě nemáme. Nebo možná by to chytlo někoho jiného, ale ta iniciativa je tam podstatná.

NT: Kdo/co podle Vašeho názoru hraje v inkluzi dítěte s OMJ zásadní roli?

MS5: Myslím si, že rodina ne. Myslím si, že je hlavně na nás, jakým způsobem tady bereme tu inkluzi, takže určitě zásadní roli hrají učitelky. Protože ty jsou i v přímém kontaktu s tím dítětem a můžou mu pomoct. A i když ty učitelky nedělají tohle všechno, jako ty metodiky a oficiální postupy, které známe my, tak věřím tomu, že dobrá paní učitelka je empatická a cítí ty

individuální potřeby dítěte a snaží se mu pomoct intuitivně, takže myslím si, že zásadní roli hraje učitelka a to, jak ona se k tomu postaví.

NT: Děkuji za odpověď, k další otázce. Jakým dalším způsobem by se dala inkluze dětem s OMJ usnadnit?

MS5: Já myslím, že využíváme úplně všechno, co jsem řekla.

NT: Asistenta pedagoga tedy máte ve své třídě?

MS5: Pořád ne. Asistenta máme jednoho na školku a já ho mám ve třídě, když potřebuju. Protože já tady mám ve třídě ještě paní učitelku na anglický projekt, který tady máme, a tu tady mám 2× týdně, takže abych tady zase neměla úplně moc lidí, víte? Já mám celkem 3 ranní u dětí a 2 dny z toho mám tu další paní učitelku, která na děti mluví jenom anglicky. Ale je to Češka, ale mluví na ně jenom anglicky.

NT: Aha, takže Vám ani nechybí asistent ve třídě k dítěti s OMJ.

MS5: Ne, to vůbec. No a teda ještě jakým dalším způsobem, který jsem ještě neřekla, by se dala dětem ta inkluze usnadnit, tak je to teda ta naše příručka, která obsahuje jednotlivé body a její důsledné dodržování. Potom dál máme ještě od Mety adaptační aktivity ve školce, tak to jim také může pomoct k začlenění, a třeba ještě může pomoct jazyková diagnostika. Tu mám taky od Mety, jak by měla vypadat, i to její vyhodnocení, takže tak.

NT: Vy jste to už zmínila, ale přesto se ještě jednou zeptám. Která opatření by Vám osobně pomohla při práci s dětmi s OMJ?

MS5: Já už další požadavky nemám.

NT: Rozumím. Jaký význam má podle Vašeho názoru předškolní vzdělávání u dětí s OMJ?

MS5: Naprosto stejný význam jako pro české děti, OMJ nevnímám nijak podstatně, všechny děti si ho zaslouží úplně stejně, i OMJ i česky mluvící děti. Také si musíme uvědomit, že se nemohu soustředit jen na děti s OMJ, protože to je jejich nějaká individuální potřeba a stejně tak mají české děti svoje individuální potřeby, takže musím to jako vyvažovat. Podle mne je dobré, že existuje povinná předškolní docházka. V té škole (myšleno základní) je prostě nejpodstatnější umět jazyk. Na základní škole už není tolik prostoru pro názornou práci nebo pro názornost, aby paní učitelka od všeho nosila obrázky, to jako nejde, a potom ty abstraktní předměty, jak by jim to chtěla vysvětlit?

NT: Ano, to naprosto chápu. Jakým způsobem rozvíjíte a podporujete předškolní přípravu u dětí s OMJ? Vnímáte zásadní rozdíly v poskytování této přípravy dětem s OMJ v porovnání s ostatními dětmi?

MS5: Ne, rozvíjíme všechny stejně, hlavně aby jednotlivé aktivity byly vyrovnané, aby třeba nebyla pořád jenom výtvarka, když paní učitelka nemá ráda hudebku, aby to prostě bylo vyrovnané. Dál často pořádáme pro děti třeba centra aktivit, právě ty stanoviště, cvičíme kruhovým tréninkem ráno, pořádáme roční projekty a využíváme hlavně zážitkovou pedagogiku. A taky se snažím dětem nepředkládat jenom hotové informace, ale chci, aby bádaly, experimentovaly a přišly si na to samy.

NT: Je ještě něco, co byste ráda dodala?

MS5: Myslím, že ne.

NT: V tom případě Vám moc děkuji za rozhovor.